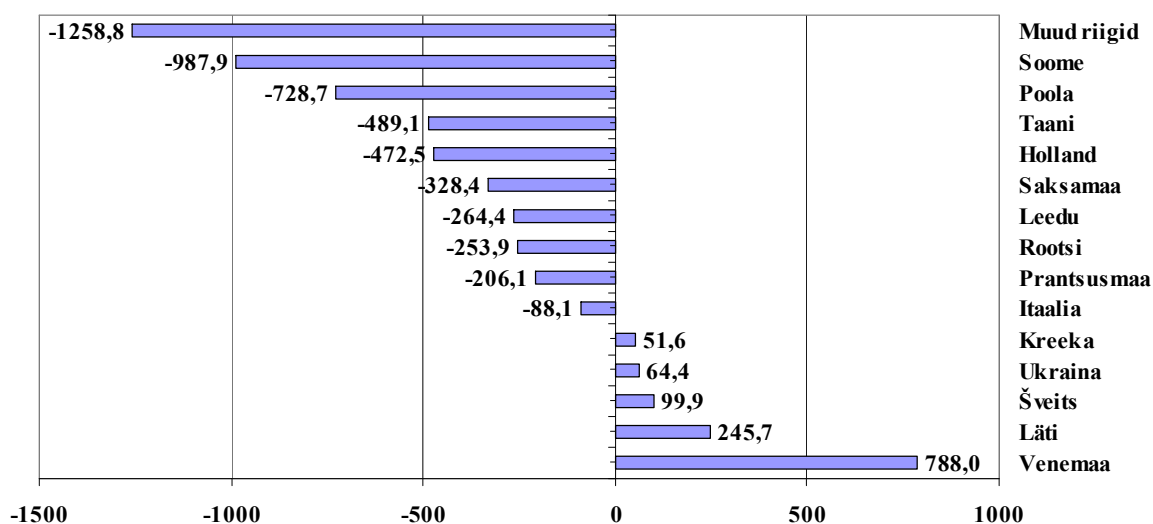

Toidukaupade väliskaubanduse ülevaade 2005. aasta

2005. aasta jooksul veeti põllumajandussaadusi ja -tooteid (KN¹ kaubagrupid 01-24) välja 6 978,8 miljoni ja sisse 10 807,1 miljoni krooni eest. Põllumajandussaaduste ja -toodete osatähtsus kogu kaupade ekspordist moodustas 6,3% ja impordist 8,0%.

Ekspordimaht kasvas eelmise aastaga võrreldes 24,8% ning impordimaht 12,8%, kaubandusbilansi negatiivne saldo moodustas 3 828,3 miljonit krooni. Positiivne kaubandusbilanss on Eestil liikmesriikidest Läti, Kreeka, Sloveenia, Küprose ja Maltaga ning negatiivne kõigi ülejäänutega. Olulisematest partnerriikidest väljaspool ühenduse turgu oli kaubandusbilanss positiivne Venemaa, Šveitsi, Ukraina, Kasahstani ning Moldovaga (vt. joonis 1).

Joonis 1. Põllumajandussaaduste väliskaubandusbilanss 2005. aastal riigiti,
mln krooni

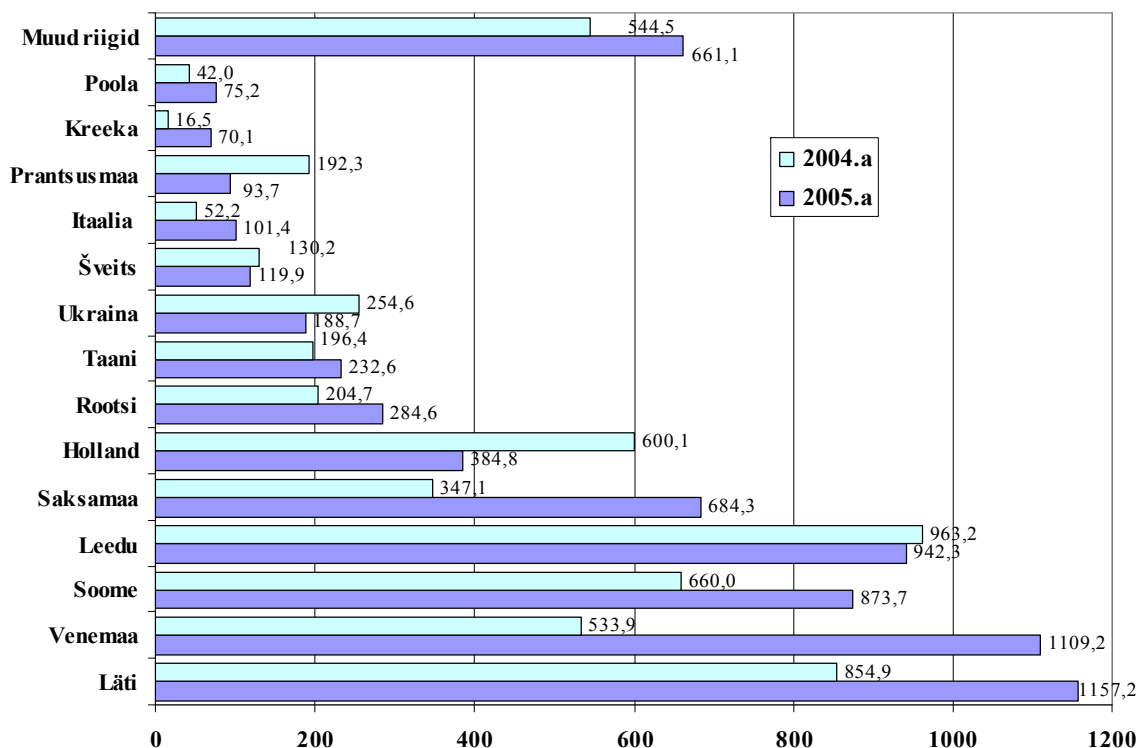
2005. aasta jooksul veeti Euroopa Liidu (EL) ühisturule põllumajandussaadusi 5 178,9 miljoni krooni (74,2%) ja kolmandate riikide turule 1 799,9 miljoni krooni eest (25,8%), millest Venemaa osa moodustas 61,7%. Imporditi ühisturult 9 597,9 miljoni krooni (88,8%) ja kolmandate riikide turult 1 209,2 miljoni krooni eest (11,2%), millest põllumajandussaadused Venemaalt moodustasid 26,6% ja Ukrainast 10,3%.

2004. aastaga võrreldes vähenesid ekspordimahud peamistest kaubanduspartneritest Hollandi, Prantsusmaa, Ukraina, Ameerika Ühendriikide ja Leedu turgudele ning kasvasid Venemaa, Saksamaa, Läti, Soome ja Hispaania turgudele. Põllumajandussaaduste ekspordimahud kasvasid Venemaale 2,1, Saksamaale 2,0, Soome 1,3 ja Lätisse 1,4 korda (vt. joonis 2). Ekspordis Venemaale kasvas piimasaaduste, teraviljatoodete ning köögi- ja puuviljatoodete maht rohkem kui 3 korda; värske ja jahutatud kala, köögiviljade, kohvi ja maitseainete, õliseemnete, liha- ja kalakonservide ning mitmesuguste toiduainete maht rohkem kui kaks korda. 2005. aasta väljaveo mahust Saksamaale moodustasid piimasaadused 72,4%, mille eksport kasvas eelmise aastaga võrreldes 2,4 korda ning liha- ja kalakonservid 10,5%, mille eksport kasvas vastavalt 1,5 korda. 2005. aastal moodustasid

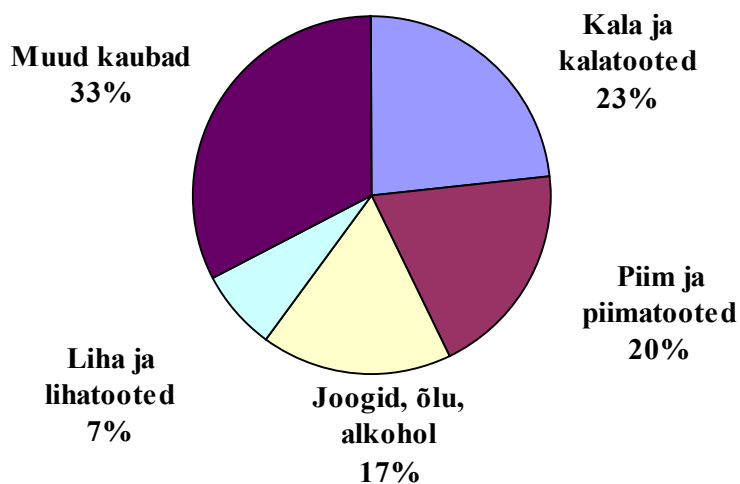
¹ Kaupade Nomenklatuur

Soome väljaveo mahust alkohoolsed jm joogid 27,2%, õliseemned 13,9%, piimasaadused 15,5%. Eelmise aastaga võrreldes veeti Soome piimasaadusi 87,2 miljoni krooni, liha 39,7 miljoni krooni, õliseemneid 45,8 miljoni krooni ning alkohoolseid jm jooke 32,6 miljoni krooni eest enam. Vähenes tubakatoodete 32,0 miljoni krooni, suhkruliste kondiitritoodete 11,1 miljoni krooni ja kohvi, tee ning maitseainete väljavedu 14,1 miljoni krooni võrra.

Joonis 2. Põllumajandussaaduste eksport peamistesse partnerriikidesse, mln krooni

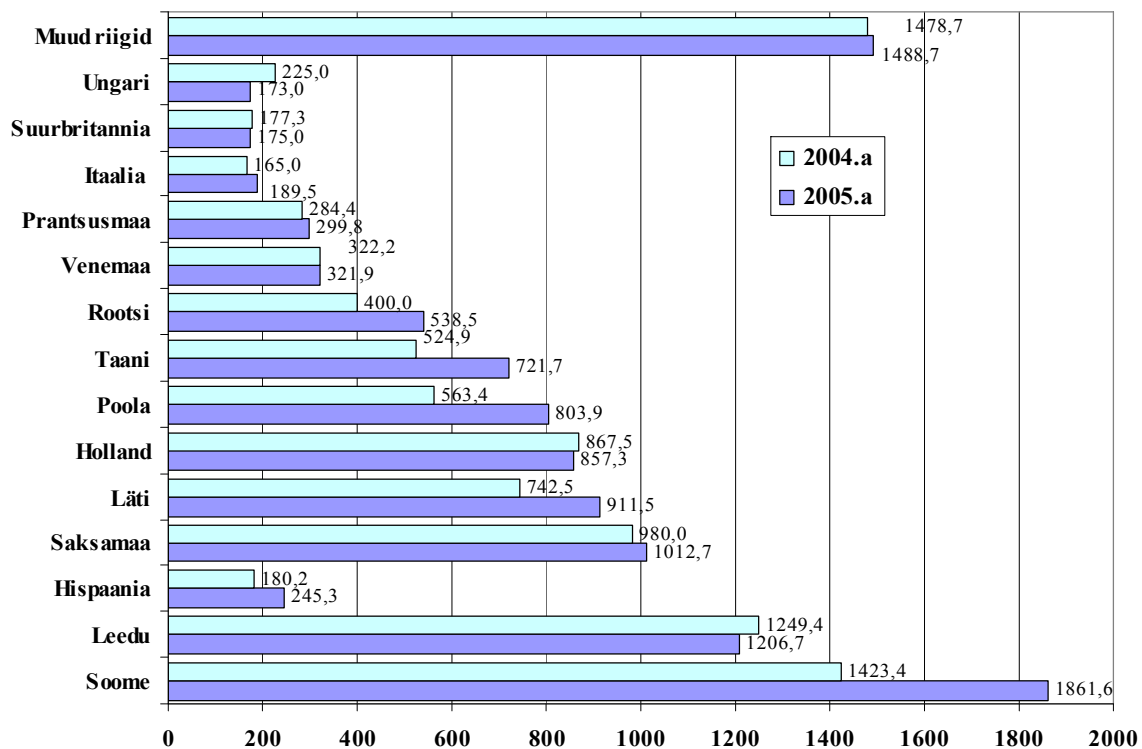

Joonis 3. Põllumajandussaaduste 2005. aasta ekspordi struktuur, % summast

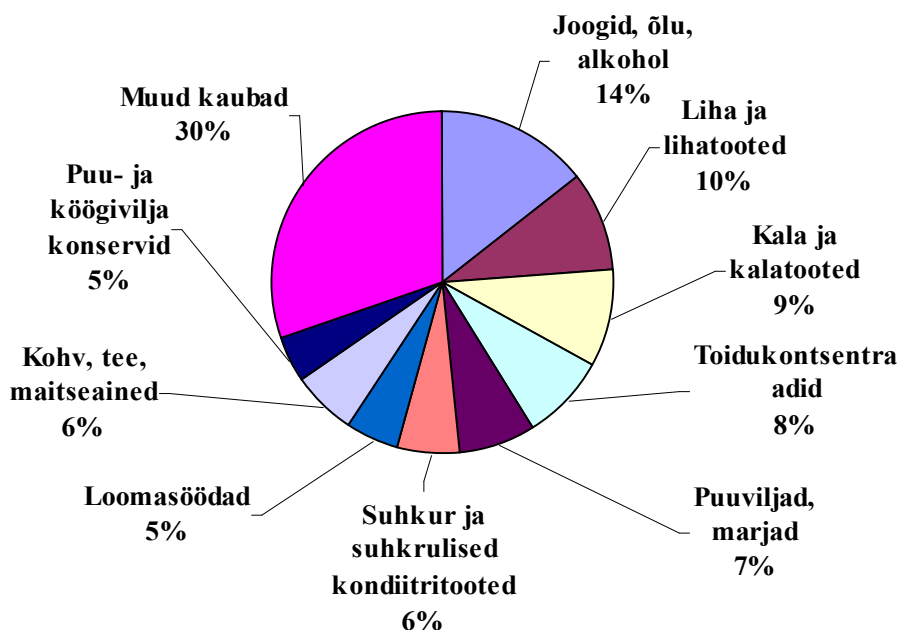

Põllumajandussaaduste sissevedu (vt joonis 4) suurenes eelmise aastaga võrreldes Soomest 438,2 miljoni krooni, Poolast 240,5 miljonit krooni, Taanist 196,8 miljoni krooni, Lätist 169,0 miljoni krooni ja Rootsist 138,5 miljoni krooni võrra. Sisseveo mahud vähenesid kõige enam Ukrainast 99,8 miljoni krooni, Tšehhist 84,7 miljoni krooni, Norrast 64,7 miljoni krooni ja Ungarist 52,0 miljoni krooni võrra.

Joonis 4. Põllumajandussaaduste import peamistest partnerriikidest, mln krooni

Joonis 5. Põllumajandussaaduste 2005. aasta impordi struktuur, % summast

Teravili

Teraviljaturu stabiliseerimiseks rakendatakse EL-ga liitumisest alates teraviljade sekkumiskokkuostu ning 2005. aastast lisandus sellele ka sekkumisvarudest müük. 2005. aastal veeti teravilja (va riis) välja 103 tuhat tonni, seda põhiliselt Hispaaniasse (57,4% kogusest), Hollandisse (35,8%) ja Taani (6,7%). Eelmise aastaga võrreldes suurenes teraviljade väljavedu 20 korda ning teraviljasaaduste ümber arvestatuna teraks

väljavedu 2,9 korda, mis on peamiselt põhjustatud linnaste ekspordi 7,6 kordsest suurenemisest. Üks kolmandik linnastest müüdi Kasahstani ja teine kolmandik Aserbaidžaan.

Teravilju veeti sisse 56,3 tuhat tonni, seda peamiselt Lätist (50,3% kogusest), Ungarist (27,9%), Leedust (15,7%) ja Saksamaalt (5,4%). Teravilja ja teraviljatooteid imporditi ümber arvatuna teraks 122,8 tuhat tonni ja sissevedu vähenes eelmise aastaga võrreldes 1,7 korda. 2004. aastal imporditi Ukrainast 38,7 miljoni krooni eest 20 tuhat tonni teravilja. Euroopa Liiduga liitumisel 1. maist 2004 kaotas kehtivuse Eesti ja Ukraina vaheline vabakaubandusleping ning piiril rakendusid tollitariifid, mistõttu 2005. aastal teravilja sissevedu Ukrainast ei toimunud. Sissevedu kolmandatest riikidest moodustas vaid 0,5%.

Piimasaadused

Piima ja piimasaadusi veeti välja 1 370,7 miljoni krooni eest, mis moodustas põllumajandussaaduste väljaveost 19,6%. Väljavedu kasvas eelmise aastaga võrreldes 10,8%. Sissevedu oli vastavalt 318,7 miljonit krooni, mis moodustas põllumajandussaaduste sisseveost 2,9%. Sissevedu vähenes eelmise aastaga võrreldes 17,9%. 2005. aastal vähenes Hollandi turule väljaveetavate piimasaaduste maht eelmise aastaga võrreldes 275,4 miljoni krooni võrra. Kolmandatesse riikidesse eksporditi 161,2 miljoni krooni eest (kasv 30,8%) ning imporditi 7,1 miljoni krooni eest (vähenemine 40,3%). Piimasaaduste bilanss tervikuna on aastate lõikes olnud positiivne. Piimasaadusi veeti 2005. aastal peamiselt Saksamaale 36,1%, Hollandisse 11,7%, Venemaale 10,2%, Soome 10,0%, Lätisse 8,5% ja Itaaliasse 6,9%. Kasvanud on või ja muu piimarasva ning juustu väljavedu Venemaale.

Tabel 1. Põhiliste piimasaaduste ekspordi- ja impordihindade võrdlus

	EKSPORT		IMPORT		Väljaveohind	Sisseveo
	hind kr/kg		hind kr/kg		%	hind
	2004	2005	2004	2005	(2005/2004)	(2005/2004)
Või (KN 040510)	38,61	34,59	26,62	40,61	89,6	152,6
Juust (KN 040690)	42,59	44,81	39,96	48,64	105,2	121,7
Lõssipulber	28,27	28,67	23,83	28,56	101,4	119,9
Täispiimapulber	37,59	34,19	22,81	31,26	91,0	137,1
Jogurt	14,30	11,37	23,00	20,92	79,5	9,96
Jäätis	20,93	25,03	28,99	28,51	119,6	98,3

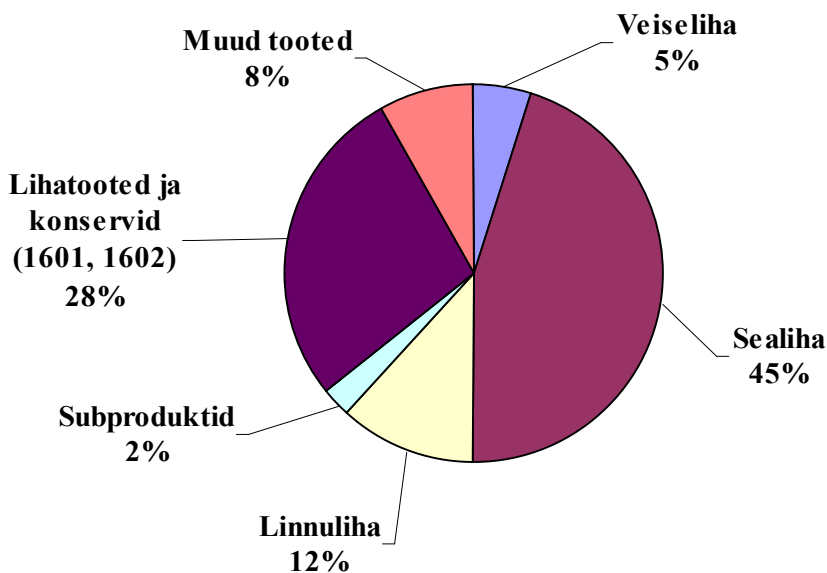
Eesti piimasaaduste turg on EL-iga liitumise järgselt stabiliseerumas. Piima tootjahinnad näitavad kasvutendentsi. Muutunud on nii väljaveo kui sisseveo struktuur. Väljaveohinnad olid eelmise aastaga võrreldes 2005. aastal soodsamad juustul, lõssipulbril ja jäätisel ning ebasoodsad täispiimapulbril ja jogurtil. Impordihinnad olid eelmise aastaga võrreldes madalamad vaid jogurtil ja jäätisel. Välja veeti võid 3709 tonni, st eelmise aastaga võrreldes 2,2 korda, lõssipulbrit 7869 tonni, st 1,4 korda ja jäätist 586 tonni, st 3,5 korda eelmise aasta tasemest vähem. Väljavedu kasvas juustul 1,5, täispiimapulbril 1,4 ja jogurtil 1,9 korda (neid tooteid eksporditi vastavalt 9 054, 7 903 ja 4 407 tonni). Kõigi nimetatud piimasaaduste import 2005. aastal vähenes va jogurt. Sisse veeti võid (KN kaubagrupp 0405 10) 70 tonni, so 42, lõssipulbrit 101 tonni, so 11 ja täispiimapulbrit 143 tonni, so 1,8 korda eelmisest aastast vähem. Juustu import oli koguseliselt 3607 tonni, mis on 2,9% väiksem eelmise aasta kogusest.

Liha ja lihasaadused²

Liha ja lihasaadusi veeti välja 499,8 miljoni krooni eest, mis moodustas põllumajandussaaduste väljaveost 7,2% ja sissevedu oli 1 027,4 miljonit krooni, moodustades põllumajandussaaduste sisseveost 9,5%. Väljaveomahud kasvasid eelmise aastaga võrreldes 10,7% ja sisseveomahud 42,5%. Peale selle on välja veetud 5 169 veist massiga kuni 80 kg Poolasse ning 972 veist (tapaloomad) Lätisse. Elussigu on müüdud Läti, Leedu ja Venemaa tapamajadesse eluskaalus kokku 2 074 tonni (keskmine hind 16,77 kr/kg). Liha ja lihasaadusi veeti välja Lätisse 36,8%, Leetu 31,5%, Soome 10,4%, Kreekasse 5,0%, Saksamaale 3,5% ja Rootsi 3,3%. Siin on toimunud turgude laienemine. Enne liitumist EL-ga olid meie liha ja lihasaaduste põhilisteks ekspordipartneriteks Läti ja Leedu, millele on nüüd lisandunud teised kõrgema hinnatasemega lähiturud. Veiseliha vedasime välja 587 tonni, so 2,6 korda, subprodukte 1 142,2 tonni, so 2,4 korda ning lihatooteid ja konserve 6 282,8 tonni, so 2,8% enam; sealiha 7 176,7 tonni, so 4,4%, linnuliha 3 035,9 tonni, so 34,8% vähem eelmise aasta tasemest.

Enim on kasvanud veiseliha (2,1 korda) ning lihast konserve ja muude toodete import (1,5 korda). Sealiha vedasime sisse 15 742 tonni, so 5,7% enam, subproduktide ja linnuliha import on vähenenud vastavalt 6,7% ja 8,0%.

Joonis 6. Liha ja lihasaaduste väljaveo mahud, % summast

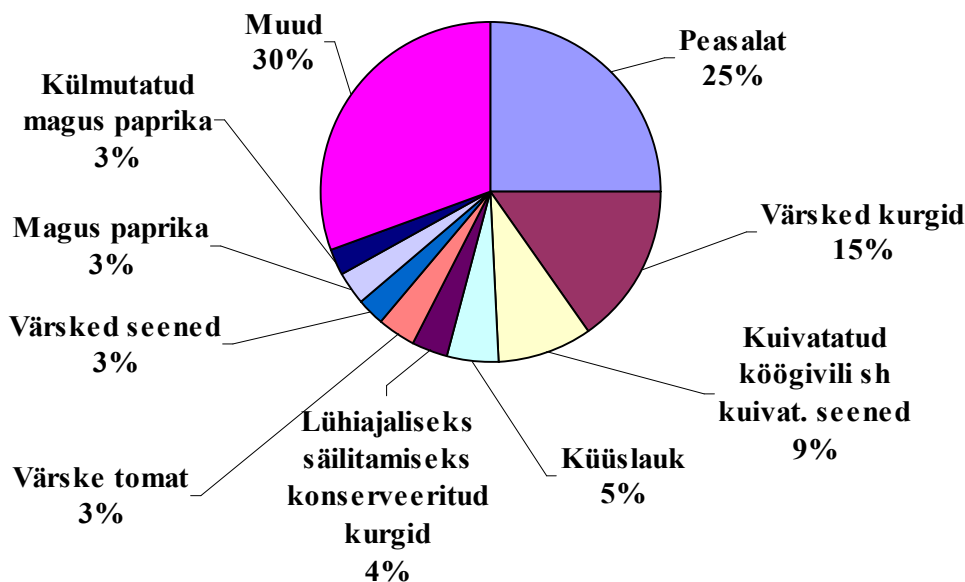
Köögiviljad

Kartulit ja köögivilja veeti välja 52,0 miljoni krooni eest, mis moodustas põllumajandussaaduste väljaveomahust 0,7% ja sissevedu oli 330,5 miljonit krooni, moodustades põllumajandussaaduste sisseveomahust 3,1%. Enamik köögivilju jõuab Leedu (31% maksumusest), Läti (30%), Soome (19%) ja Rootsi (10%) turule.

Olulisematest köögiviljadest imporditakse kõige enam värsket tomatit (32%), värsket kurki (8%), magusat pipart (7%) ning külmutatud köögiviljade segusid (6%). Viimaste saatjariikideks on Poola ja Belgia. Varajast kartulit veeti sisse ligi 2 tuhat tonni ja toidukartulit 7,3 tuhat tonni. Kartuli import kasvas 2,4 korda.

² KN kaubagrupid 02, 1601, 1602

Joonis 7. Kartuli ja köögiviljade ekspordimahud 2005.aastal,
% summast

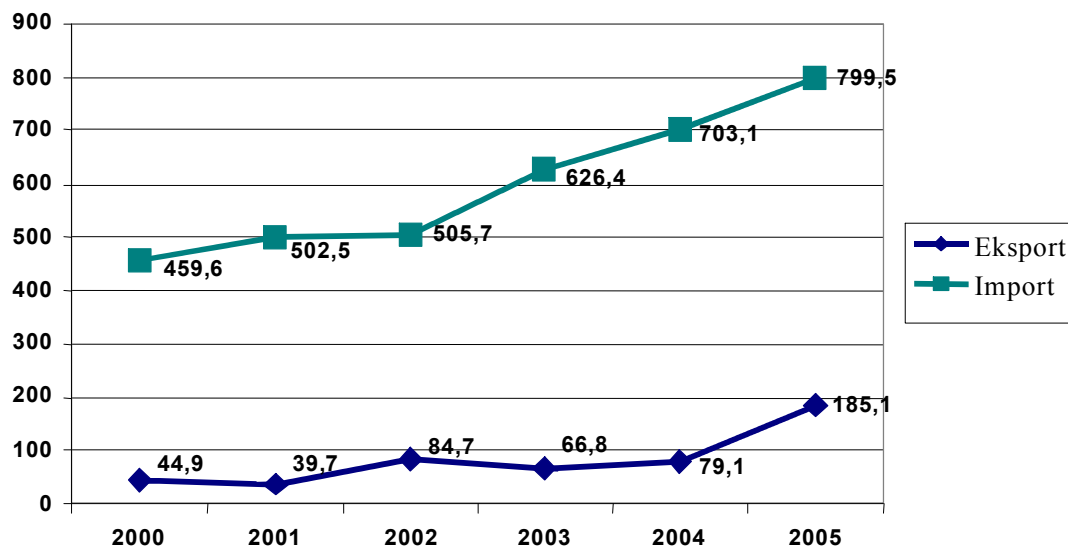

Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid³

Puuviljadel, marjadel ja pähklitel ning neist valmistatud toodetel on elanike toidulaual oluline koht. EKI uuringu “Elanike toitumisharjumused ja toidukaupade ostueelistused, 2006” põhjal ilmneb, et 57% küsitletutest sooviksid rohkem tarbida puuvilju ja marju. ESA andmete põhjal on värskeid puuvilju ja marju tarvitatud keskmiselt 39-47 kilogrammi elaniku kohta erinevatel aastatel.

Puuvilju ja marju veeti välja 185,1 ja sisse 799,5 miljoni krooni eest, so vastavalt 2,7% põllumajandussaaduste ekspordimahust ja 7,4% põllumajandussaaduste impordimahust. Eelmise aastaga võrreldes kasvas väljaveomaht 2,3 korda ja sisseveomaht 13,7%. Väljaveo mahust moodustavad värsked, külmutatud ja lühiajaliseks säilitamiseks konserveeritud marjad (sh metsamarjad) 58%.

Joonis 8. Toiduks kasutatavate puuviljade, marjade ja pähklite sissevedu, milj kr.

³ KN kaubakood 08

Jooniselt 1 selgub, et puuviljade, marjade ja pähklite sissevedu on aasta-aastalt kasvanud. Osaliselt on kasv toimunud impordihindade kasvu ning osaliselt koguste kasvu tõttu. 2005. aastal on oluliselt vähenenud õunte sissevedu, sest õunte kasvamiseks oli Eestis soodne aasta ning nõudlus imporditud õunte järele langes. 2005. aastal vähenes banaanide ja viinamarjade sissevedu. Apelsinide ja banaanide jaehinnad näitavad viimasel paaril aastal kasvatendentsi. Samal ajal toimub sisseveetud kaupade väljavedu pea kõikide saaduste osas. Meil toodetud puuviljade ja marjade väljavedu moodustab hinnanguliselt kaubagrupi 08 kogusummast pea 22% (40,7 miljonit krooni), millest meil kasvanud metsamarjad 96%

Tabel 2. Põhiliste puuviljade ja marjade sissevedu, tonnides

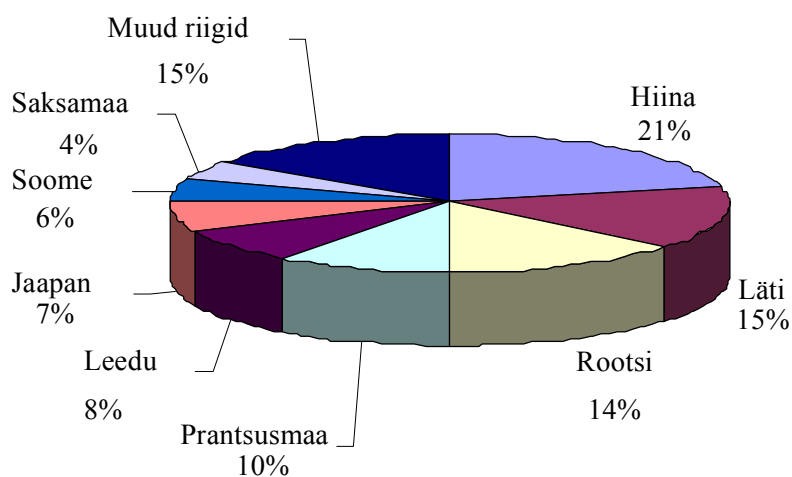
	2000	2001	2002	2003	2004	2005*
Värsked või kuivatatud banaanid (KN 0803)	11 174	10 166	9 113	12 212	13 259	10 453
Värsked või kuivatatud tsitrusviljad (KN 0805)	12 162	11 189	11 777	12 599	12 140	13 787
Värsked või kuivatatud viinamarjad (KN 0806)	5 133	5 592	4 655	6 699	7 901	6 031
Värsked pirnid, õunad, aivad (KN 0808)	17 850	17 267	16 185	20 417	21 377	17 177
Muud värsked marjad ja puuviljad (KN 0810)	1 517	3 177	4 187	3 805	3 127	6 103

Allikas: ESA, "Väliskaubandus, 2004"

* esialgsed andmed

Puuvilju, marju ja pähkleid eksporditi kõige enam Hiinasse, Lätisse, Rootsi ja Prantsusmaale. Hiinasse eksporditi külmutatud mustikaid⁴ 1134 tonni, millised pärinesid 37% ulatuses Venemaalt ja 63% ulatuses Eestist.

Joonis 9. Puuviljade ja marjade eksport 2005. aastal

Puuvilju, marju ja pähkleid veeti kõige enam sisse Hollandist 19%, Hispaaniast 11%, Poolast 9%, Rootsist 8%.

⁴ KN kaubakood 0811 90 50

Kala ja kalatooted⁵

Kala ja kalatooted veeti välja 1 689,9 ja sisse 984,2 miljoni krooni eest, so vastavalt 24,2% põllumajandussaaduste ekspordimahust ja 9,1% põllumajandussaaduste impordimahust. Eelmise aastaga võrreldes kasvas väljaveomaht 15,6% ja sisseveomaht 32,6%. Värske ja külmutatud kala ja kalaliha moodustab 65,7% kala ja kalatoodete väljaveomahust ja 76% sisseveomahust.

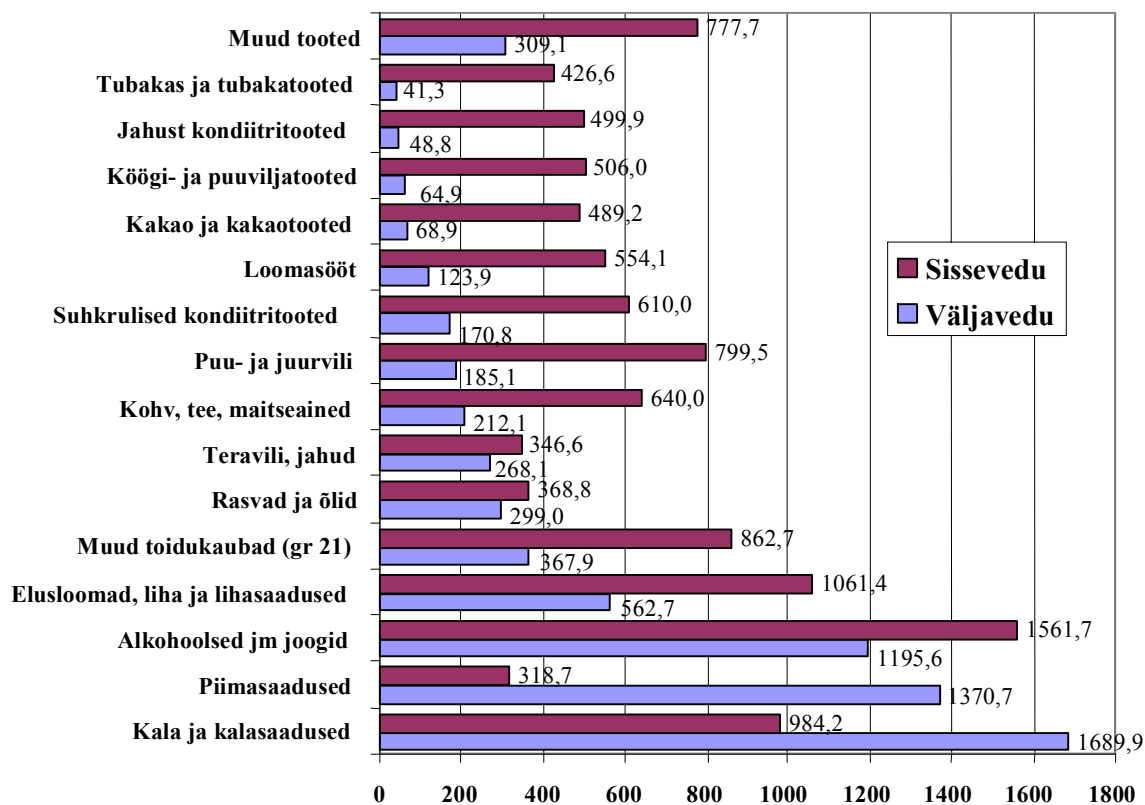
Tabel 3. Kala ja kalatoodete sissevedu ja väljavedu

	Väljavedu		Sissevedu	
	Kogus, t	Keskmine hind, kr/t	Kogus, t	Keskmine hind, kr/t
Kala ja kalaliha KN grupid 0301-0307				
2003*	54 207	17 337	38 704	15 274
2004*	53 723	17 125	33 107	18 340
2005**	76 706	14 480	34 669	21 594
Kalakonservid KN grupid 1604-1605				
2003*	58 309	13 566	3 522	29 021
2004*	43 267	12 528	3 929	29 393
2005**	51 086	10 516	7 779	28 216

* ESA, "Väliskaubandus, 2004"

** Esialgsed ESA andmed

Joonis 10. Põhiliste põllumajandussaaduste kaubandus 2005.aastal, mln krooni

⁵ KN kaubagrupid 03;1604, 1605